

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การศึกษาค้นคว้าที่มุ่งที่จะตอบคำถามถึงทิศทางของความสัมพันธ์ หรือความเป็นเหตุเป็นผลกันระหว่างภาคการส่งออก และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ว่าจะมีลักษณะอย่างไร โดยในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยเรามีนโยบายในการผลิตสินค้า เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าอยู่ 2 นโยบายคือ ในช่วงแรกระหว่างปีในช่วง พ.ศ. 2503-15 นโยบายการผลิตสินค้าเพื่อทดแทนการนำเข้า และนโยบายการส่งเสริมการส่งออกควบคู่กันไป โดยเชื่อกันว่านโยบายแรกได้รับการเน้นหนักมาก ส่วนในช่วงหลังจาก พ.ศ. 2515 เป็นต้นมา นโยบายของประเทศไทยก็หันมาใช้นโยบายส่งเสริมการส่งออกมากขึ้น แทนนโยบายการผลิตสินค้าทดแทนการนำเข้า และในช่วงท้ายของทศวรรษที่ผ่านมาการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยเกิดควบคู่ไปกับการขยายการส่งออกอย่างต่อเนื่อง บุคคลจำนวนมากทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนก็เชื่อกันว่า ภาคการส่งออกนั้นเป็นภาคเศรษฐกิจนำและนโยบายส่งเสริมการส่งออกควรได้รับการเน้นหนักเป็นพิเศษดังนั้น วิทยานิพนธ์เล่มนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาหาความสัมพันธ์ หรือความเป็นเหตุเป็นผลของการส่งออก และการเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงตัวแปรกำหนดอันแท้จริงอันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้า และการวางแผนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศมากที่สุดด้วย

ในการทดสอบความสัมพันธ์ แบบเป็นเหตุเป็นผลในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้แบ่งการทดสอบออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก เป็นการทดสอบในระดับมหภาค ซึ่งเป็นการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างการขยายการส่งออกในสินค้าและบริการของไทยกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่ง

ในที่นี้ได้ใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เป็นตัวแปรของการเติบโตทางเศรษฐกิจ ส่วนที่สอง เป็นการทดสอบในระดับรายสินค้าประกอบด้วย ข้าว ข้าวโพด ยางพารา มันสำปะหลัง สับปะรดกระป๋อง น้ำตาลและกากน้ำตาล ผลิตภัณฑ์ปอ เสื้อผ้าสำเร็จรูป ผ้าใยประดิษฐ์ทอ ผ้าฝ้ายทอ ดอกไม้ประดิษฐ์ โดยทำการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างการขยายการส่งออกและการเพิ่มผลผลิตในสินค้านั้น ๆ ส่วนวิธีการที่ใช้ในการทดสอบตามแบบวิธีของศาสตราจารย์ C.W.J. Granger นี้เป็นการทดสอบทางเศรษฐมิติโดยอาศัยแบบจำลอง ที่เรียกว่า Vector Autoregression Model (VAR) ทำการทดสอบสมมติฐานหลัก

ผลจากการศึกษาทางเศรษฐมิติในระดับมหภาคพบว่า การขยายการส่งออกเป็นสาเหตุให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมิได้เป็นสาเหตุให้เกิดการขยายการส่งออก

ส่วนผลการศึกษาทางเศรษฐมิติในระดับรายสินค้าพบว่า สินค้าเกษตรกรรมมีความสัมพันธ์แบบทางเดียวทั้งหมด ซึ่งมีรายละเอียดคือ สินค้าที่การขยายการส่งออกเป็นสาเหตุให้เกิดการเพิ่มปริมาณการผลิตได้แก่ ยางพารา มันสำปะหลัง ข้าวโพด ส่วนสินค้าที่การเพิ่มปริมาณการผลิตเป็นสาเหตุให้เกิดการขยายการส่งออกได้แก่ ข้าว

สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรพบว่า มีความสัมพันธ์แบบทางเดียวเช่นเดียวกับสินค้าเกษตรกรรม ซึ่งมีรายละเอียดคือ สินค้าที่การขยายการส่งออกเป็นสาเหตุให้เกิดการเพิ่มปริมาณการผลิตได้แก่ สับปะรดกระป๋อง ส่วนสินค้าที่การเพิ่มปริมาณการผลิตเป็นสาเหตุให้เกิดการขยายการส่งออกได้แก่ ผลิตภัณฑ์ปอ และ น้ำตาลและกากน้ำตาล

ส่วนสินค้าอุตสาหกรรมผลจากการศึกษาพบว่า ผ้าใยประดิษฐ์ทอและผ้าฝ้ายทอมีลักษณะความสัมพันธ์แบบเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน ระหว่างการขยายการส่งออกและการเพิ่มปริมาณการผลิต สำหรับเสื้อผ้าสำเร็จรูปผลจากการศึกษาพบว่า การเพิ่มปริมาณการผลิตเป็นสาเหตุให้

เกิดการขยายการส่งออก และดอกไม้ประดิษฐ์ ผลจากการศึกษาพบว่า การขยายการส่งออกเป็นสาเหตุให้เกิดการเพิ่มปริมาณการผลิต

5.2 นัยทางนโยบาย

ผลจากการศึกษาในระดับมหภาคทำให้เราทราบว่า การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจถูกกำหนดโดยการขยายการส่งออกเป็นหลัก และนั่นการเลือกนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจึงน่าจะยังเหมาะสมที่จะให้ความสำคัญกับภาคการส่งออกเป็นหลักต่อไปด้วย เช่นการใช้นโยบายการคลัง ลดอัตราภาษีศุลกากรเพื่อการส่งออก การปรับปรุงคุณภาพสินค้าให้ได้มาตรฐาน การส่งเสริมให้มีศูนย์กระจายสินค้าในตลาดต่างประเทศ (Distribution Center) การให้ข่าวสารข้อมูล และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการตลาดให้แก่ผู้ส่งออก เป็นต้น

ส่วนผลการศึกษาในระดับรายสินค้าพบว่าผลจากการศึกษาแบ่งลักษณะของความสัมพันธ์ได้เป็น 3 กรณี คือ กรณีแรก การขยายการส่งออกเป็นสาเหตุให้เกิดการเพิ่มปริมาณการผลิตสินค้า ซึ่งจากผลการศึกษาแสดงว่า สินค้าในกลุ่มนี้ (อาทิเช่น ยางพารา ข้าวโพด มันสำปะหลัง สับปะรดกระป๋อง ดอกไม้ประดิษฐ์) เป็นสินค้าที่ต้องอาศัยตลาดต่างประเทศเป็นสำคัญ เราจึงควรกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมการส่งออกเป็นหลัก เช่น การขยายตลาดให้กว้างขึ้น การปรับปรุงคุณภาพสินค้าให้ได้มาตรฐานตามที่ต่างประเทศกำหนด การให้ข่าวสารข้อมูลทางการตลาดแก่ผู้ส่งออก เป็นต้น กรณีที่สอง การเพิ่มปริมาณการผลิตเป็นสาเหตุให้เกิดการขยายการส่งออก ซึ่งแสดงว่า สินค้าเหล่านี้ (อาทิเช่น ข้าว น้ำตาลและกากน้ำตาล ผลิตภัณฑ์ปอ เสื้อผ้าสำเร็จรูป) เป็นสินค้าที่อาจเหลือเกินความต้องการภายในประเทศแล้ว จึงมีการส่งออกถ้าเรากำหนดนโยบายส่งเสริมการผลิตภายในประเทศเข้าประเทศได้ในอนาคต แต่อย่างไรก็ตามสินค้าในกลุ่มนี้โดยเฉพาะสินค้าเกษตรกรรมมักถูกควบคุมไม่ให้มีการส่งออกเสรี เราจึงควรยกเลิกข้อจำกัดต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อให้เกิดการส่งออกเสรีขึ้นด้วย กรณีที่สาม การขยายการส่งออกและการเพิ่มปริมาณการผลิตสินค้า ต่างเป็นสาเหตุซึ่งกันและกัน (อาทิเช่น ผ้าใยประดิษฐ์ทอ ผ้าฝ้ายทอ) ฉะนั้นเรา

จึงควรกำหนดนโยบายการส่งเสริมการผลิตภายในประเทศและนโยบายส่งเสริมการผลิตเพื่อการส่งออกไปพร้อมกัน

5.3 ประเด็นที่ควรทำการศึกษาเพิ่มเติม

การทดสอบที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ เป็นการทดสอบหาความสัมพันธ์แบบเป็นเหตุเป็นผล ระหว่างการขยายการส่งออก และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการทดสอบให้ทราบถึงทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองเท่านั้น ส่วนผลกระทบทางนโยบายและผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรทั้งสองเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ซึ่งในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มิได้ครอบคลุมถึง ฉะนั้นประเด็นที่ควรศึกษาเพิ่มเติม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ก. ทำการทดสอบหาความสัมพันธ์แบบเป็นเหตุเป็นผล ระหว่างการขยายการส่งออก และการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยวิธีอื่น ๆ เช่น Cross Correlation Analysis และ Sim Approach เป็นต้น ซึ่งขณะนี้นับเป็นที่นิยมต่ำกว่าวิธีการของ Granger

ข. ในการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการขยายการส่งออกและการเติบโตทางเศรษฐกิจนี้ เมื่อทราบถึงทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง ในขั้นตอนต่อไปควรมีการศึกษาหรือพัฒนาวิธีการศึกษา เพื่อตรวจสอบถึงการใช้นโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในช่วงต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อทราบถึงผลของการใช้นโยบายต่าง ๆ ในอดีต

ค. เน้นการศึกษาเกี่ยวกับการอธิบายการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย โดยอาศัยชุดข้อมูลของภาคส่งออกและตัวแปรอื่น ๆ สำหรับการพยากรณ์เศรษฐกิจไทยในอนาคต ควรศึกษาเพิ่มเติมในอนาคต โดยพิจารณาในรูปแบบฟังก์ชันและความเป็น stationary ในรายละเอียด

ง. นอกจากการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์แบบเป็นเหตุเป็นผลนี้แล้ว ประเด็นที่ควรได้รับความสนใจเพิ่มเติมได้แก่ การศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดจากการขยายการส่งออก และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปยังส่วนอื่นในระบบเศรษฐกิจด้วย โดยอาศัยแบบจำลองทางเศรษฐมิติที่ประกอบด้วยหลายๆ สาขาการผลิต